

KS. DANIEL BRZEZIŃSKI

UNIwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

DANBR@UMK.PL

ORCID: 0000-0003-4680-3055

OD REDAKCJI

W ostatnim dniu 2022 roku dobiegła kresu ziemska pielgrzymka Benedykta XVI (1927–2022). Jego odejście do Domu Ojca zakończyło pewną epokę w Kościele i w świecie.

Zmarły papież był jednym z największych Biskupów Rzymu i najwybitniejszych teologów naszych czasów. W kręgu zainteresowań naukowych księdza profesora, a potem arcybiskupa i kardynała Josepha Ratzingera, i wreszcie Ojca Świętego Benedykta znajdowało się wiele obszarów teologii, filozofii, biblistyki, katolickiej nauki społecznej oraz historii. Był znakomitym dogmatykiem i teologiem fundamentalnym przez lata czuwającym nad czystością wiary Kościoła, ale również wielkim liturgistą, dającym dowody wyjątkowego zrozumienia i szczególnego umiłowania liturgii Mistycznego Ciała Chrystusa.

W ciągu ponad dwudziestu lat istnienia oraz działalności badawczej i dydaktycznej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, osobie i dziełom Benedykta XVI poświęcono na naszym Wydziale wiele publikacji, sympozjów, konferencji i wykładów. Na zdjęciu zamieszczonym w niniejszym numerze „Teologia i Człowiek” Papież Senior zapoznaje się z programem Ogólnopolskiego Sympozjum Naukowego „Benedykt XVI i liturgia”, zorganizowanego na Wydziale Teologicz-

nym UMK w dniu 20 kwietnia 2017 roku z okazji 90. rocznicy papieskich urodzin.

W bieżącym tomie naszego czasopisma publikujemy – *in memoriam* – trzy teksty prezentujące myśl oraz duchowe i intelektualne dziedzictwo Benedykta XVI.

Ksiądz Janusz Szulist przedstawia znaczenie prawdy dla kształtowania tolerancyjnych, a przez to pokojowych odniesień w nauczaniu Josepha Ratzingera – Benedykta XVI, który niestrudzenie podkreślał integralność prawdy będącej punktem wyjścia do tolerancji i dialogu. W opinii zmarłego papieża we współczesnym świecie istnieje zagrożenie bezkarnego upowszechniania kłamstw oraz błędnej interpretacji rzeczywistości, związanej z przypisywaniem niewłaściwego znaczenia elementom środowiska życia człowieka, w tym także religii. Benedykt XVI zawsze oponował wobec tego typu poglądów, wskazując na pokojowy potencjał prawdy. Prawda prowadzi do wolności, również w porządku nadprzyrodzonym. Dążenie do prawdy jest też w istocie dążeniem do pokoju.

Z kolei ks. Waldemar Pałęcki przypomina, jak ważny w nauczaniu Papieża Seniora był obraz biblijny, który ukazuje wielkość Bożego Miłosierdzia, słabość grzechu, a także konieczność zadośćuczynienia, pojednania i nawrócenia. W przywoływaniu wydarzeń opisanych na kartach Starego i Nowego Testamentu Ojcu Świętemu Benedyktowi nie chodziło jedynie o ilustrację biblijną w jego przepowiadaniu, lecz o ukazanie istoty tych zagadnień w teologii. Omawiając zagadnienie istnienia grzechu, Benedykt XVI niejednokrotnie powoływał się na klasyczny obraz grzechu pierwszych rodziców w raju oraz związek pomiędzy drzewem z raju a krzyżem Chrystusa. Wskazywane przez niego obrazy biblijne dotyczyły konieczności uznania grzechu i pojednania z Bogiem. W ten sposób paschalny dar Jezusa odpuszczenia grzechów ma prowadzić do nawrócenia.

Natomiast s. Małgorzata Pagacz przybliży problematykę życia konsekrowanego w świetle tajemnicy krzyża według Benedykta XVI. Życie osób całkowicie oddanych Bogu jest odpowiedzią na Miłość objawioną na krzyżu, świadectwem nadziei płynącej z krzyża Chrystusa oraz życiem ofiary. Zgodnie z nauczaniem Papieża Seniora, krzyż Chrystusa przynagla konsekrowanych do czynnej miłości wobec bliźnich. Osoba konsekrowana, powołana do głębszego poznawania Chrystusa, towarzyszenia Mu bardziej z bliska i naśladowania Go, realizuje to wezwanie na drodze rad

ewangelicznych i w szczególny sposób przyjmuje tajemnicę krzyża jako swoją własną.

W dziale „Teologia” znalazły się jeszcze trzy artykuły z historii prawodawstwa liturgicznego i liturgicznej *praxis*.

Ksiądz Janusz Mieczkowski bada wpływ synodów w pierwszych pięciu wiekach chrześcijaństwa na obrzędy Eucharystii. Zauważa, że choć synody odbywające się między II a V wiekiem zwoływane były głównie z powodów dyscyplinarnych i dogmatycznych, to zajmowały się one także wieloma kwestiami dotyczącymi liturgii eucharystycznej. O kształtowaniu się celebracji Eucharystii w starożytności chrześcijańskiej pisze również ks. Jarosław Superson, który zarysowuje genezę niedzielnego lekcjonarza mszalnego w Rzymie. Ks. Marcin Kołodziej zaś prezentuje prace podjęte po II Soborze Watykańskim nad liturgiczną adaptacją łacińskiej *editio typica* w obrzędach sakramentu małżeństwa dla diecezji polskich.

I wreszcie, w dziale „Orient” Michael Abdalla opisuje miasto Nisibis i jego szkołę oraz związane z nim osobistości i ich dorobek. Niewiele miast bliskowschodnich odegrało tak dużą rolę w chrześcijaństwie, jak Nisibis. To tam urodzili się i żyli między innymi św. Jakub, pierwszy biskup tego miasta zwany „Mojżeszem Mezopotamii”, aktywny uczestnik I Soboru Nicejskiego oraz św. Efrem, powszechnie uznany kaznodzieja, komentator Pisma Świętego i poeta chrześcijański. Prężnie działająca w Nisibis szkoła wyższa wykształciła dziesiątki znanych myślicieli i pisarzy, w tym 10 patriarchów i 60 biskupów. Warto często sięgać po ich mądrość i doświadczenie.

Zapraszamy do lektury.

Ks. Daniel Brzeziński
redaktor naczelny